

23 goede redenen om af te zien van nieuwe aardgaswinning onder de Waddenzee

1. 18 landen in het UNESCO Werelderfgoed Comité: doe het niet

In 2023 besluit UNESCO Nederland dringend op te roepen om af te zien van nieuwe aardgaswinning omdat deze de Outstanding Universal Value van het werelderfgoed Waddenzee kan aantasten. Duitsland, Denemarken en Nederland kunnen de UNESCO-status van de Waddenzee verliezen als de plannen toch doorgezet worden. UNESCO verwacht voor 1 februari 2024 een reactie van de drie landen. Dit besluit van de 18 regeringen dit zitting hebben in het UNESCO Werelderfgoed Comité is ongekend in de Nederlandse geschiedenis. De internationale relevantie van de Waddenzee lijkt bij het verlenen van een ontwerp-vergunning aan NAM in 2021 compleet buiten beeld te zijn gebleven.

2. Oproep gemeente Noardeast Fryslân: doe het niet

Aardgas onder de Waddenzee wordt, als het doorgaat, gewonnen vanuit het Friese dorp Ternaard in de gemeente Noardeast Fryslân. Zowel formeel in de inspraakprocedure als op politiek niveau hebben de gemeenteraad evenals het bestuur van deze gemeente altijd duidelijk gemaakt principieel tegen nieuwe aardgaswinning onder de Waddenzee te zijn. Dat werd gedaan door brieven aan de formateur van dit Kabinet, aan Ministers van dit en vorige kabinetten, in oproepen aan fracties in de Tweede Kamer en in diverse regionale en landelijke media. Maar, lokale overheden hebben op grond van de Mijnbouwwet geen bevoegdheden. Tot nu toe is de oproep vanuit deze gemeente door het Kabinet genegeerd.

3. Oproep provincie Fryslân : doe het niet

De Friese Gedeputeerde Staten en de Provinciale Staten hebben zowel formeel in de inspraakprocedure als op politiek niveau altijd al duidelijk gemaakt principieel tegen nieuwe aardgaswinningen in Fryslân te zijn; óók onder de Waddenzee. Dat werd gedaan door brieven aan de formateur van dit Kabinet, aan Ministers van dit en vorige kabinetten, in oproepen aan fracties in de Tweede Kamer en in diverse regionale en landelijke media. Maar, ook provinciale overheden hebben op grond van de Mijnbouwwet geen bevoegdheden. Tot nu toe is de oproep vanuit Fryslân door het Kabinet genegeerd.

4. Advies Wetterskip Fryslân: principieel tegen de ontwikkeling van nieuwe gasvelden

Het Friese Waterschap is klip en klaar over de mogelijke gevolgen van bodemdaling door (nieuwe) gaswinning. Deze kan invloed hebben op zowel de grondwaterhuishouding als de veiligheid van de zeedijk tussen Ternaard en de Waddenzee. Het Wetterskip ziet in essentie alleen maar nadelen van de nieuwe gaswinning onder de Waddenzee en beschouwt 'Ternaard' als een ongewenste ontwikkeling.

5. Drie keer advies Omgevingsberaad Waddengebied: doe het niet

Het Omgevingsberaad Waddengebied adviseerde in mei 2022 het Kabinet om geen vergunning te verlenen voor een nieuwe winning van aardgas onder de Waddenzee. In 2024 is nogmaals een indringend advies uitgebracht om geen nieuwe vergunning te verlenen. In 2024 wordt de e wens tot behouden van de UNESCO-status nadrukkelijk gekoppeld aan het afzien van nieuwe mijnbouw onder de Waddenzee. Het Kabinet heeft dit advies in de wind geslagen tot nu toe. De belangen van NAM wegen kennelijk zwaarder dan de belangen van provincies, gemeenten en bedrijven rond de Waddenzee..

6. Advies UNESCO aan Nederlands Kabinet: het past niet

In 2022 geeft het UNESCO Werelderfgoed Centrum in Parijs een heldere boodschap aan het Nederlandse Kabinet: mijnbouw is onverenigbaar met de status van werelderfgoed. UNESCO wil een eerste stap zetten in de formele procedure die kan leiden tot het verlies van de werelderfgoedstatus.

7. Internationale resolutie IUCN: doe het niet

In het laatste internationale congres van de Union for the Conservation of Nature steunden natuurbeschermers en overheidsinstanties uit de hele wereld een resolutie die het Nederlandse Kabinet oproept geen vergunning te verlenen voor het winnen van aardgas onder de Waddenzee. De Waddenzee is een uniek natuurgebied dat van belang is voor het behoud van met name bedreigde vogels in veel andere landen. Nieuwe winning van fossiele brandstof zorgt in de Waddenzee voor nog meer bodemdaling en draagt bij aan nog meer klimaatverandering wereldwijd.

8. Onafhankelijk juridisch advies aan de Tweede Kamer: het kan niet

Op verzoek van de Tweede Kamer werd onafhankelijk advies ingewonnen of nieuwe gaswinning onder de Waddenzee is toegestaan onder bestaande Nederlandse wet- en regelgeving. De conclusie dat dit niet is toegestaan was duidelijk.

9. Advies van de landsadvocaat aan het Kabinet: het kan niet

Op verzoek van het Kabinet heeft de landsadvocaat ook juridisch advies uitgebracht. De conclusie dat een natuurvergunning geweigerd moet worden werd bekrachtigd door de landsadvocaat. De landsadvocaat wees het Kabinet er ook op dat bij weigering van een vergunning een consequentie kan zijn dat de minister moet voorzien in schadevergoeding voor de aanvrager. Of NAM daadwerkelijk anno 2022 nog schadevergoeding zal eisen als aanvrager nu bekend is dat het bedrijf zelf niet zal investeren in deze gaswinning is slechts bekend bij NAM zelf.

10. Oproep van vele organisaties in 2019: doe het niet

Al in 2019 deden meer dan veertig organisaties samen met de Waddenvereniging een oproep aan het toenmalig kabinet om aardgas onder de Waddenzee te laten zitten. De oproep werd gesteund door bestuurders uit alle wadden-provincies, Urgenda, Jan Terlouw, voetbaltrainer Foppe de Haan en dorpsbelangen uit Ternaard en Blija, Groene Kerken. De oproep werd gedaan op de dag dat duizenden kinderen vroegen om serieuze aandacht voor klimaatverandering.

11. Uitspraak rechter over Shell: zorg voor veel minder CO2 uitstoot

De Nederlandse rechter oordeelde dat Shell als bedrijf moet bijdragen aan de doelstellingen van het Parijsakkoord. Shell is verantwoordelijk voor een enorme CO2-uitstoot: zelfs groter dan van veel

landen, waaronder Nederland. Die uitstoot zorgt volgens de rechter voor grote risico's, met name voor inwoners van het Waddengebied. Het is meer dan logisch dat Shell als mede-eigenaar van NAM daarom geen nieuwe winning van aardgas start. Shell is in ondertussen ook in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van de Nederlandse rechtbank

12. Meer dan 51.000 mensen steunen petitie in 2021: doe het niet.

Nadat toenmalig Minister Blok een concept-vergunning bekend maakte werd een petitie van de Waddenvereniging in twee weken tijd door 51.000 mensen ondertekend. 11. Advies onafhankelijk Staatstoezicht op de Mijnen (SodM): genegeerd Het Ministerie van EZK negeerde het advies van SodM over aardgaswinning onder de Waddenzee. Het advies benadrukte de mogelijke schade aan de natuur door deze nieuwe winning in combinatie met al bestaande aardgaswinningen onder de Waddenzee en pleitte voor een productiebeperking. Op dit moment wordt een parlementaire enquête gehouden over besluiten over aardgaswinning in het verleden waar ook het advies van het SodM werd genegeerd. Onduidelijk is waarom het Kabinet dit advies over de Waddenzee negeerde.

13. Oproep van Secretaris Generaal van de VN: doe het niet

"Investeren in nieuwe winningen van fossiele brandstoffen is morele en economische gekte" twitterde de Secretaris Generaal van de Verenigde Naties in april 2022. Om daar in 2023 aan toe te voegen: "our planet is fast approaching tipping points that will make climate chaos irreversible. We are on a highway to climate hell with our foot still on the accelerator." Afzien van het winnen en gebruiken van fossiele brandstoffen noemde de Secretaris Generaal

14. Shell en ExxonMobil: geen geld voor veilige gaswinning Waddenzee

Al in 2021 werd bekend dat de aanvrager van de vergunning geen investeringen kan doen voor het winnen van aardgas in Nederland. NAM moet herstructureren. Onlangs berichtte het internationale persagentschap Reuters dat Shell en ExxonMobil NAM willen verkopen. Het is nu onduidelijk welk bedrijf ter wereld nog wil investeren in het winnen van fossiele brandstof onder een uniek en kwetsbaar UNESCO Werelderfgoed. Als de aanvrager nu al moet erkennen dat het geen geld beschikbaar heeft dan kan het kabinet een aangevraagde vergunning op grond van bestaande wet- en regelgeving weigeren.

15. Oproep honderden wetenschappers: doe het niet

In september 2022 wijzen 372 wetenschappers op meerdere recente wetenschappelijke waarschuwingen tegen nieuwe fossiele infrastructuur zoals het winnen van aardgas onder de Waddenzee. Het blijven winnen van fossiele brandstoffen zal leiden tot meer klimaatverandering. De wetenschappers doen een oproep aan het Kabinet om geen vergunning te verlenen.

16. Nieuw wetenschappelijk onderzoek: schade aan de waddenzeebodem door gaswinning

In 2022 publiceert het Journal of Applied Ecology nieuw onderzoek dat een relatie aantoonst tussen bodemdaling door gaswinning bij Ameland en een veranderende samenstelling van de zeebodem. Dit effect was nog niet eerder beschreven en is ook buiten beeld gebleven in de monitoringsprogramma's die NAM moet uitvoeren.

17. Achterhaald en niet vastgesteld scenario voor zeespiegelstijging

Bij het oordeel over de vergunning voor nieuwe aardgaswinning onder de Waddenzee lijkt het Kabinet zicht te beroepen op een achterhaald en formeel niet vastgesteld scenario over de stijging

van de zeespiegel. Het achterhaalde scenario is nooit officieel gepubliceerd in de Staatscourant en burgers gemeenten of natuurbeschermers hebben nooit een formele zienswijze op dit besluit kunnen geven of bezwaar kunnen maken tegen die inhoud van het inmiddels achterhaalde scenario. In 2023 publiceerde het KNMI de meest recente klimaat- en zeespiegelvoorspellingen. Deze moeten uitgangspunt worden bij een besluit en lijken totaal laten geen ruimte te laten voor nog meer, laat staan nieuwe, aardgaswinning onder de Waddenzee.

18. Aardgas onder de Waddenzee; lost energiecrisis niet op

NAM heeft geen vergunning en heeft nog geen enkele infrastructuur aangelegd. Op de beoogde boorlocatie is nu nog een drassig weiland achter de Waddendijk met daarop een eenzame vogelverschrikker. Het zal minstens twee jaar duren voordat NAM alles aangelegd en aangesloten heeft mocht het ooit een vergunning krijgen. Deze nieuwe winning onder de Waddenzee is dan ook geen oplossing voor de huidige energiecrisis in Europa.

19. Klimaatverdrag roept op om weg te manoeuvreren van fossiele brandstoffen

Met instemming van alle landen die het Klimaatverdrag ratificeerden werd in 2023 afgesproken dat fossiele brandstoffen vermeden moeten worden. De makkelijkste en goedkoopste manier om dit te doen is door geen nieuwe winningen van fossiele brandstoffen te starten. Onduidelijk is of het kabinet dit ook van toepassing acht op de plannen van NAM voor het starten van een compleet nieuwe winning onder de Waddenzee. Het lijkt zo logisch.

20. Drie Noordelijke Wadden-provincies samen in oproep aan Kabinet: doe het niet

Op 20 december 2023 sturen de drie Wadden-provincies samen een brief aan het Kabinet. De brief is kort en duidelijk: "Gaswinning in de Waddenzee, in welke vorm dan ook, is in onze ogen niet verenigbaar met het hoofddoel dat wij, samen met het Rijk, in het gebied nastreven. Namelijk een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. De werelderfgoed status van de Waddenzee zou wat ons betreft niet ter discussie moeten staan. Doorgaan met de gaswinning bij Ternaard brengt die status in gevaar."

21. Niet getoetst aan alle internationale afspraken die de Waddenzee moeten beschermen

Onderzoek door negen onafhankelijke juristen in opdracht van Rijkswaterstaat maakt in 2024 duidelijk dat de vele verdragen die de Waddenzee op papier beschermen in de praktijk niet nageleefd worden. Verdragen die bij het aanvragen van de UNESCO werelderfgoed status in 2009 gepresenteerd werden als een goede beveiliging van de Waddenzee bleken bij de aanvraag en toetsing van de vergunningsaanvraag door NAM 'vergeten' te zijn.

22. Evaluatie Rijkswaterstaat: vergunningverlening schaadt de beschermde natuur:

Op 17 januari 2024 verscheen de evaluatie van het Beheerplan Natura-2000 Waddenzee die werd gemaakt in opdracht van het Kabinet. Daaruit komt een pijnlijk beeld naar voren: het gaat niet goed met de beschermde natuur. Een belangrijke reden hiervoor is dat de Nederlandse overheid zélf haar eigen beschermingsdoelen in de weg zit door vergunningen af te geven voor schadelijke activiteiten.

23. De aanvraag is nooit getoetst aan de juridische verplichtingen uit het Werelderfgoedverdrag

In januari ontvangt de Minister van Natuur & Stikstof het antwoord op haar eigen vraag of toetsing aan de Europese regels hetzelfde is als een verplichte toetsing aan het UNESCO-werelderfgoedverdrag. Dat blijkt niet zo te zijn en daarmee is zowel de aanvraag als de ontwerp-

Waddenvereniging

vergunning niet getoetst aan alle geldende wet- en regelgeving. Het kan niet anders dan leiden tot een negatief besluit op de aanvraag. Als nieuwe gaswinning onder de Waddenzee al niet getoetst is aan dit verdrag roept dat vragen op over toetsing van dit project aan alle andere internationale verdragen die Nederland moet nakomen voor de bescherming van de natuur of het klimaat.